

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

Eneco Wind B.V.
A. Ouwers
Postbus 19020
3001 BA ROTTERDAM

20150157944

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Kenmerk
FF/75C/2014/0164.toek.jw

Bijlagen
2

Datum 4 november 2015
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Ouwers,

Naar aanleiding van uw verzoek van 1 mei 2014 en de aanvullingen hierop van 17 juli 2014, 18 september 2014, 15 oktober 2014, 2 februari 2015, 17 juli 2015 en 2 november 2015, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2014/0164, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Ik verleen u ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het doden en verwonden van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Windpark Kabeljauwbeek', gelegen in de gemeente Woensdrecht. Het project betreft de ontwikkeling van een windpark van vijf windturbines. De werkzaamheden bestaan uit de realisatie en in gebruikname van de windturbines. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dieren- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Door de aanwezigheid van hoge aantallen exemplaren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis door de functie van het plangebied als foerageergebied en vliegroute, zullen echter nog steeds slachtoffers vallen onder deze soorten.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
4 november 2015

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2014/0164

Om te bepalen of de gunstige staat van instandhouding in het geding komt is het, door het Europese Hof van Justitie aangedragen en door het ORNIS-comité geformuleerde, 1% mortaliteitsnorm gehanteerd. De 1% mortaliteitsnorm gaat uit van 1% additionele sterfte als gevolg van het project, bovenop de natuurlijke sterfte. Als de 1% mortaliteitsnorm wordt overschreden, kan dit invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Ten aanzien van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis komt uit de beoordeling dat de verwachte sterfte als gevolg van windpark Kabeljauwbeek de 1% mortaliteitsnorm niet overschrijdt.

De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Het windpark zal bijdragen aan de transitie naar een duurzame, schone en betrouwbare energievoorziening in Nederland en Europa. Het geïnstalleerde vermogen van de windturbines is van belang voor het realiseren van de provinciale doelstelling van 420 MW windenergievermogen in 2020. Het windpark zal schone elektriciteit produceren. Hierdoor wordt uitstoot van schadelijke stoffen en CO₂ vermeden, wat de gezondheid van mens en milieu ten goede komt. De vijf windturbines produceren samen groene stroom voor 10.000 à 12.000 huishoudens en dragen in grote mate bij aan het gemeentelijke klimaatbeleid. Tevens wordt met de realisatie en exploitatie van het windpark inkomen voor lokale agrariërs en initiatiefnemers gegenereerd, hetgeen indirect ten goede komt van de lokale economie van Woensdrecht.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
4 november 2015

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2014/0164

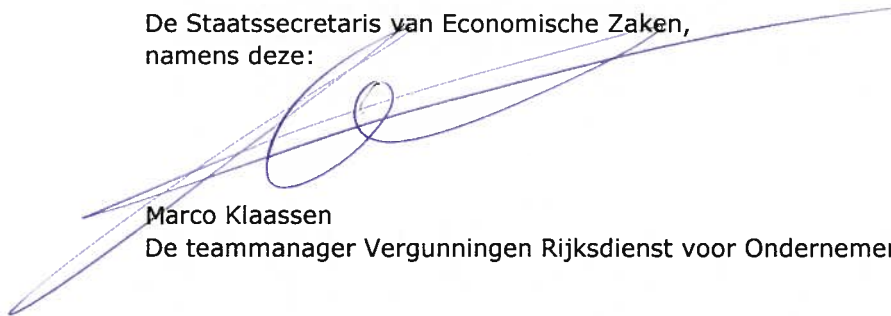
Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van heer A. Ouwens op 1 mei 2014, namens Eneco Wind B.V. en de aanvullingen hierop van 17 juli 2014, 18 september 2014, 15 oktober 2014, 2 februari 2015, 17 juli 2015 en 2 november 2015

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Eneco Wind B.V. (hierna: ontheffinghouder)
Adres: Marten Meesweg 5
Postcode en woonplaats: 3068 AV ROTTERDAM

Ontheffing voor het tijdvak van: 4 november 2015 tot en met 2 november 2035

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het doden en verwonden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Windpark Kabeljauwbeek', gelegen in de gemeente Woensdrecht, boven het Antwerpse havengebied, één en ander zoals is weergegeven in figuur 3.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Beoordeling van effecten op beschermde soorten van windpark Kabeljauwbeek, Woensdrecht' van 29 april 2014.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

4 Effecten op Natura 2000-doelen

4.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project

Aanlegfase

De uit te voeren werkzaamheden in de constructiefase – de aanleg van vijf nieuwe windturbines en onderhoudswegen – zouden mogelijk tijdelijke effecten op de natuurwaarden in omliggende Natura 2000-gebieden kunnen hebben. Aangezien de afstand tot het dichtsbijzijnde Natura 2000 gebied meer dan 2 kilometer bedraagt zijn directe effecten op beschermde soorten (Bijlage II Habitatrichtlijn) en habitats in desbetreffende gebieden echter uit te sluiten.

Buiten de desbetreffende Natura 2000-gebieden kan door externe werking wel sprake zijn van indirecte effecten. Vogels uit omliggende Natura 2000-gebieden die in het plangebied foerageren kunnen tijdens de aanlegfase verstoord worden door het geluid, licht en beweging van materieel. Als er al effecten optreden dan zijn deze zeer tijdelijk van aard en hebben uitsluitend betrekking op het tijdelijk verstoren van vogels. Voor de betrokken vogelsoorten is in het plangebied en de directe omgeving voldoende alternatief leefgebied beschikbaar zodat er geen sprake is van maatgevende verstoring. Door de activiteiten in de constructiefase treden daarom geen effecten op de instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden op.

Exploitatiefase

Onderzoek naar effecten van windturbines op vogels heeft drie verschillende typen effecten laten zien: sterfte door aanvaringen, verstoring (tijdens aanlegfase en tijdens gebruiksfase) en barrièrewerking (zie bijlage 2). Voorliggend hoofdstuk beschrijft deze effecten van het geplande windpark Kabeljauwbeek.

Ten aanzien van de volgende aspecten worden op voorhand geen relevante effecten op beschermde soorten verwacht:

- Effecten van emissies;
- Effecten van veranderingen in grondwaterhuishouding;
- Effecten van veranderingen in recreatief gebruik;
- Effecten van trillingen;
- Effecten van veranderingen in verkeersintensiteit.

Deze aspecten zijn in deze studie verder buiten beschouwing gelaten.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer FF/75C/2014/0164
Project Windpark Kabeljauwbeek
Ontheffingsperiode 14 oktober 2015 tot en met 30 juni 2020
Naam Eneco Wind B.V.
Adres heer A. Ouwens
Marten Meesweg 5
Woonplaats 3068 AV ROTTERDAM

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

Locatie(s) werkzaamheden

.....

.....

.....

Datum start werkzaamheden

Overzicht planning werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

.....

***Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is
te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland!***

Retouradres

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Fax: 070-3786139
Email : ffwet@rvo.nl

Bijlage 13b, Juiste bijlage bij toekenning ontheffing

di 17-11-2015 10:20

Koster, H.P. (Petra) <petra.koster@rvo.nl>

RE: FFW Ontheffingsaanvraag Dossier 2014-0164 Windpark Kabeljauwbeek

Aan Ouwens, A. (Alex)_

Geachte heer Ouwens,

Hierbij bevestig ik de ontvangst van uw wijzigingsverzoek inzake uw aanvraag met kenmerkFF/75C/2014/0164.

Met vriendelijke groet,

Petra Koster-Speelmans
Medewerker Flora- en Faunawet

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
Postbus 19530 | 2500 CM | Den Haag

.....
T 070 - 3786693
F 070 - 3786139
ffwet@rvo.nl
<http://www.rvo.nl>

Van: Ouwens, A. (Alex)_ [<mailto:Alex.Ouwens@eneco.com>]

Verzonden: maandag 16 november 2015 16:44

Aan: DR FFWET

Onderwerp: FFW Ontheffingsaanvraag Dossier 2014-0164 Windpark Kabeljauwbeek

Geachte heer/mevrouw,

Recentelijk heb ik van RVO een toekenning ontvangen met betrekking tot een ruimtelijke ingreep (Ontheffing in het kader van de FFW).

In deze toekenning viel mij op dat verwezen werd naar pagina 36 en 37 van het rapport "effecten op natuurgebieden" in verband met de mitigerende maatregelen voor vleermuizen.

Dit is echter niet de juiste verwijzing, de door u opgenomen verwijzing komt uit rapport;

"Windpark Kabeljauwbeek en de effecten op beschermde Natuurgebieden" 29 april 2014 rapport nr. 14-097

De juiste verwijzing staat in (Zie bijlage);

"Beoordeling van effecten op beschermde soorten van windpark Kabeljauwbeek, Woensdrecht" 29 april 2014 rapport nr. 14-098

Graag deze aanpassing doorvoeren.

p.s. Kunt u een antwoord sturen zodat ik weet dat dit wordt behandeld? Anders moet ik een zienswijze indienen en dat lijkt mij overbodig.

Met vriendelijke groet,

Alex Ouwens

Project ontwikkelaar windenergie

E alex.ouwens@eneco.com

M +31 (0)6 - 4608 0873

Bezoekadres: Marten Meesweg 5, 3068 AV, Rotterdam

Postadres: Postbus 19020 3001 BA Rotterdam t.a.v. Eneco Wind

 Please think before you print

Dit e-mailbericht is bestemd voor de geadresseerde(n) en kan vertrouwelijk zijn. Gebruik door anderen dan de geadresseerde(n) is verboden. Als dit bericht niet voor u bestemd is, wordt u vriendelijk verzocht dit aan de afzender te melden en het bericht te vernietigen. Eneco staat geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer

5.2 Maatregelen

Preventie van verstoring van broedende vogels in aanlegfase

Tijdens de werkzaamheden dient verstoring en vernietiging van nesten van vogels te worden voorkomen. Dit kan door buiten het broedseizoen te werken. Het broedseizoen verschilt per soort. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Ffwet geen standaard periode gehanteerd. Globaal moet rekening worden gehouden met de periode half maart tot en met half augustus.

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat met de werkzaamheden geen nesten van vogels worden verstoord of vernietigd. De kans hierop wordt verkleind door voorafgaand aan het broedseizoen het plangebied voor grondbroedende of in struweel broedende vogels ongeschikt te maken. Bijvoorbeeld door de vegetatie rondom de locaties waar gebouwd gaat worden kort te maaien of geheel te verwijderen en de bodem intensief en gedurende langere tijd te verstoren (bijvoorbeeld door eggen).

Mitigatie vleermuizen in gebruiksfase

In de gebruiksfase kan het windpark sterfte veroorzaken bij de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis als gevolg van aanvaringen met de draaiende rotorbladen. Indien onderstaande mitigerende maatregel wordt toegepast kan deze additionele sterfte worden teruggebracht tot een enkel slachtoffer per soort. Dit is te beschouwen als incidentele sterfte.

Stilzetten van windturbines op risicovolle momenten, dat wil zeggen in perioden met relatief hoge dichtheden aan vleermuizen / relatief hoge vleermuisactiviteit.

Het aantal vleermuisslachtoffers kan met 80% omlaag gebracht kan worden door de volgende maatregelen te treffen (Arnett *et al.* 2010, Baerwald *et al.* 2009):

- Verhogen van de startwindsnelheid (tot 4 à 6 m/s);
- Voorkomen van vrijloop beneden de startwindsnelheid.

Tezamen betekent dit dat de rotoren bij windsnelheden onder de 4 à 6 m/s nagenoeg stil staan (max. 1 omwenteling per minuut; tipsnelheid ca. 20 km/uur). Deze maatregelen zijn (in Nederland) alleen nodig tussen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopkomst, bij temperaturen boven de 10 °C en droog weer en in de periode dat de vleermuizen actief zijn (in de meeste delen van Nederland: ca. 1 april tot ca. 15 oktober).

Volgens recent onderzoek in Duitsland (Behr *et al.* 2013) en Frankrijk (Lagrange *et al.* 2013) kan een dergelijke stilstandsvoorziening zodanig worden afgesteld dat zelfs een afname van 90% van de sterfte kan worden gerealiseerd. Het opbrengstverlies is dan niet groter dan ca. 1%.

5.3 Compensatie

Door uitvoering van de hierboven beschreven mitigerende maatregelen zijn effecten op de staat van instandhouding van gewone en ruige dwergvleermuis te voorkomen. Het uitvoeren van compenserende maatregelen is daarom niet nodig.

5.4 Tijdstip en locatie maatregelen

De in 5.2 beschreven maatregelen worden ingebouwd in de te plaatsen windturbines. De periode waarin de maatregelen van kracht zijn is daarom gelijk aan de periode wanneer de turbines operationeel zijn.

Het terrein waar de turbines geplaatst worden, wordt buiten het broedseizoen bouwrijp gemaakt.

5.5 Alternatieven

5.5.1 Afweging locatie

Met de wijziging van de Verordening Ruimte in 2012 past deze locatie niet meer in het provinciale beleid terwijl dit eerder wel het geval was. De commissie voor ruimtelijke Ordening en Wonen van de Provincie Noord-Brabant is echter wel van mening dat het voornemen wel past binnen de algemene beleidskaders van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening, hetgeen deel uitmaakt van het bod windenergie van de Regio West-Brabant en daarmee een belangrijke bijdrage levert aan de provinciale doelstelling voor windenergie. Om windenergie mogelijk te maken op de voorgenomen locatie zal de provincie Noord-Brabant middels het instrument proactieve aanwijzing de locatie mogelijk maken.

Binnen de gemeente Woensdrecht is de locatie Kabeljauwbeek de meest geschikte voor windenergie. Het windpark bevindt zich in de nabijheid van een groot aantal andere windturbines en vormt daarmee één landschappelijk cluster.

Daarnaast is de planlocatie van windpark Kabeljauwbeek één van de windrijkste gebieden van Noord-Brabant nog beschikbaar voor windenergie, zodat andere locaties in Noord-Brabant zorgen voor hogere kosten voor windenergie. Het Rijk stimuleert de goedkoopste oplossing voor duurzame energie door middel van de Stimuleringsregeling Duurzame Energie.

5.5.2 Wijze van uitvoering

Zoals beargumenteerd in paragraaf 5.5.1 zijn er in dit kader geen gunstiger alternatieven. Op minder windrijke locaties zijn meer turbines nodig om dezelfde energieopwekking te behalen.